

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות
17:37	17:14	16:14
17:42	17:18	16:13
17:34	17:11	16:11

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הושיב' המוסדות

כוחה של תאוה

האדם יודע מה תפקידו אך התאוה מסנוורת את עיניו וסותרת את מורו

מעלת הויתור

הבה נתבונן בסיפורה של רחל אימנו, המובא בפרשת השבוע. היא היתה אמורה להיות אשתו היחידה של יעקב, להעמיד עמו 12 שבטים. זו זכות שלא נוכל להעריך ולאמוד, זכות של העמדת עם ישראל כולו! ואז מגיע מבחן. אחותה לאה עומדת לפני התבזות מיותרת ועצובה, בחסותו האדיבה של אביה - לבן הארמי. יודע החתן את נפש חמיו הרמאי, ולפיכך מיהר יעקב ומסר לה סימנים, שלא תהיה טעות, שאכן רחל היא זו שתינשא לו. אבל אז, מבינה רחל שלא אחותה עומדת להתבזות, תיגרם לה פגיעה קשה וכואבת, והיא קמה ומוסרת לה את הסימנים!

במעשה זה, ידעה רחל, היא עומדת להפסיד את הזכות להיות אשתו הראשונה והיחידה של יעקב. היא תחמיץ את הזכות העילאית להיות האם הבלעדית של עם ישראל, זו שזכתה שכל עם ישראל יוקם ממנה. ועדיין, כשהבינה רחל שאחותה עלולה להיפגע, ולמרות שלא היתה חייבת בכך ואיש לא הורה לה לעשות העניקה לאחותה את הזכות להיות אמו של עם ישראל!

ודווקא לכן, דווקא משום שוויתור הוא מעשה גבורה אמין וחריג, הוא פותח שערים לישועות על טבעיות ממש. כי רחל אמנו היתה עקרה, חסרת סיכוי להפוך לאם אי פעם. רק בזכות ויתורה החריג והקרבתה הגדולה, בעקבות העובדה שהתעלתה מעל לכל שיקול אחר וגילתה לאחותה את הסימנים - זכתה שה' פתח לה שערי רחמים, והעניק לה שני בנים צדיקים!

מתברר, שכאשר שערי שמים נעולים, כאשר נראה שאין סיכוי, כאשר נדמה שאין תוחלת - דווקא במצבים כאלו הופך הויתור לפטיש רב עוצמה, הנוקש בשערי שמים ופותח עבורנו דלתות. הסגולות הטמונה במידת הויתור כה גדולה, עד שהיא מצליחה לחולל את הבלתי יאמן, לעורר רחמי שמים בעוצמה חריגה, להעניק ישועה מעל לדרך הטבע.

(הרב אשר קובלסקי)

תורה מספרת: כשהזקין יצחק הוא אומר לעשו שיביא לו ציד והוא יברך אותו, יעקב הולך ומקדים את עשו ומביא אוכל לאביו יצחק. כשנכנס יעקב הרגיש יצחק ריח גן עדן שבא עימו, כמו שכתוב וישקוה ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. ויצחק מברך את יעקב בכל הברכות: "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש". ויהי אך יצא יצא יעקב, עשו נכנס. ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, למה? כי כשנכנס עשו הרגיש יצחק גיהנום פתוחה מתחתיו, פחד נורא! אמר לו יצחק לעשו בא אחיך במרמה ויקח ברכתך. "ויצעק עשו צעקה גדולה ומרה עד מאד! ברכני גם אני אבי! וישא עשו את קולו ויברך".

עשו החליט להרוג את יעקב "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי". מה אתה רוצה עשו? אתה מכרת את הבכורה ליעקב, והברכות מגיעות לו בדיו ובצדק. למה רצה יצחק לברך את עשו, כי הוא הבכור, ולאחר שיצחק ידע שעשו מכר את הבכורה ליעקב אמר מיד "גם ברוך יהיה". ולא עוד, אתה בזת ליעקב שרצה את הבכורה, מה אתה רוצה מיעקב?! אלא שמכאן רואים כמה גדול **כוחה של תאוה**, ועשו שבעל תאוה גדולה היה שוב לא מעניין אותו כלום, "אני עכשיו רוצה לאכול". הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, מה הכוונה? ברגע שהתאוה שולטת על האדם הוא לא נמצא פה, עכשיו הוא כמו שיכור שלא רואה כלום, הוא רק רוצה ליהנות, מהרגע שראה אדם אדום שוב לא רואה שום דבר. ואע"פ שבתת ההכרה יודע האדם שהעבירה חמורה מאד, ברגע שהתאוה שולטת עליו הוא נעשה כמו עיוור. ורק כשחולפת העבירה הוא צועק ואומר מה עשיתי, איך החלפתי עולם חולף בעולם עומד לעד לעולם! אבל אז כבר מאוחר...

יש הרבה אנשים שאומרים: העיקר הלב, סבא שלי היה מקובל אטלקי, ואני מאמין גדול, והעיקר הלב, וסבא שלי היה ככה. לאף אחד מאיתנו אין 10 אחוז מהאמונה של עשו, אדם שלא מאמין לא מתייחס לברכות, מה אכפת לו שזקן אחד מברך אותו, עשו היה מאמין גדול מאד, הוא צועק צעקה גדולה ומרה! ואומר הברכה אחת היא לך אבי, עשו בוכה תמרורים, הוא בעל אמונה גדולה בה' ובצדיקים עבדיו שיש להם יכולת לברך בשם ה'.

רק לאחר חמישים שנה, כשהגיע רגע הברכות, רק אז הבין עשו, כמה יעקב היה חכם! לא סתם הוא קנה את הבכורה! הוא השקיע במקום הנכון! ואז הוא צועק צעקה גדולה ונורא. איך החמצתי!! וישא את קולו ויברך!

אנו צוחקים על עשו, אבל אנו גרועים ממנו, מוכרים את השבת, את הנשמה שלנו, את התורה שלנו, את הבורא עולם - בשביל נזיד עדשים. מה יש ברחוב? הנאות חולפות. אין אושר ברחוב, רק בתוה"ק. אדם אוכל גלידה לא יכול לומר שהוא מאושר מהגלידה, הוא נהנה מהגלידה. וכך כל הנאות שבעולם הם הנאות חולפות ורגעיות, כמו נזיד עדשים. הם כמו האדום האדום הזה, ובשביל זה מוכרים את השבת את התפילין את ה'! אדם אוכל שותה מבלה ונהנה, הוא חושב על הבני תורה הפרימטיבים, שלא יודעים ליהנות, שלא יודעים לבלות, הוא בז להם, יושבי אהלים הנהנים מזיו השכינה. בז לבעלי תשובה. אבל אחר מאה ועשרים שנה, עולה לשמים, פה הוא נבהל, יש בורא לעולם, יש גיהנום, יש גן עדן, יש שכר ועונש! הוא צועק ובוכה צעקה גדולה ומרה עד מאד! לי עשו שטיפת מוח! הוא צועק ובוכה, מכרתי את היהדות שלי כל נכסי הרוח בשביל הנאות רגעיות. אבל אז כבר מאוחר.

אומר הגר"ח שמואלביץ זיע"א, שהעונש שמקבל אדם לאחר מאה ועשרים שנה, זה לא רק הגיהנום, **אלא סטירת לחי כשמתברר לו ביום התוכחה שהוא חי בטעות שמונים שנה**, הוא חשב שהם אומללים והוא מבין שהוא האומלל, איזו מכה קשה ואיומה!

כמו שאמרנו חז"ל על יוסף והאחים שלו, הם חשבו כל השנים טוב עשינו שמכרו את יוסף, הם חשבו שהוא היה בעל חלומות מהרהורי ליבו למלך עליהם, לשלוט עליהם, שהוא לא בסדר, ולפתע הם מגלים שהוא צדק, החלומות היו נבואה, ויוסף אכן נעשה משנה למלך במצרים, ויוסף שואל אותם אתם כ"כ דואגים לבנימין פתאום, ומה עם צערו של אבא כשמתרתם אותי?! אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה! סטירת לחי נוראה, הם רואים שחיו בטעות 22 שנה, הם רואים שהוא היה נביא, זו היתה מכה נוראה לאחים הקדושים ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו!

אם הם הגדולים ממנו נבהלו מפניו, אומר רבי אבא כהן ברדלא, כשיבוא הקב"ה ויוכיח לכל אדם לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה, אם ההם הגדולים לא החזיקו מעמד מול הקטן, איך אנחנו הקטנים שבקטנים, שפלים שבשפלים, איך נוכל לעמוד מול אל רם ונישא שוכן עד?! איך נוכל לעמוד בפני אבינו שבשמים?! לאחר 120 שנה איזה פחד נורא יפול על האדם, נורא נוראות, ואז מבין איך בזבז את החיים שלו, אך אז מאוחר מידי!

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

ההקדשה השבועית

הצנים הם אנוש לתקיש

אלפי טלמי צארי הפרשה

להצלחתכם אז לעיני קירובם?

התקשרו עכשיו: 052-04-000

לימינו
ידן חיה בת הדס
יוסי בן הלן
צורי בן רחל
דייחה בת חוה

לישיק
בנימין בן חסיה
אלדד בן חוה
ספיר בת עליזה
לידך בת עליזה

לחוללת
אסף בן חיה
רויטל בן דיה
אלעד בן ענה
אלדד בן ירדנה

לעילוי נשמות
שלמה בן ג'ון
סילית בת חנה
חן בן חיה
שמעון בן ירלנה
יואב בן חנה

סיפור לשבת

הרב צבי נקר

אנשים עם פנים מאירות

את פי וממילא גם לא ידעתי מה לומר "אתה מבין, ידידי היקר", הוא שבר את השתיקה "אנחנו לא מבינים הכל בעולם הזה, לא מבינים".

הוא נשם עמוקות והמשיך "אבל מאמינים", קולו התגבר לפתע, "מאמינים בבורא עולם שהוא רק טוב ומיטיב לנו ואוהב אותנו... אוהב..." דיבורו היה מקוטע אך ברור ונוקב "לחיות כאן בעולם הזה זוהי מתנה יקרת ערך... צריך להגיד לו תודה... על כל נשימה.... תודה". הוא עצם את עיניו ושקע בשינה ואני עוד ישבתי לידו דקות ארוכות, היה לי קשה לעזוב.

כשבוע בדיוק לאחר מכן התנוססו מודעות אבל גדולות באזורנו. הרב יחיאל הירשמן ז"ל השיב נשמתו למרומים.

אז כמו שאמרתי לכם, ישנם אנשים שהם כמו עמודים של אור, מאירים לכל סביבתם. כזה היה הרב הירשמן. כל חייו היו מסכת אחת של הארת פנים והכרת הטוב. תמיד עבד את ה' בשמחה ובטוב לבב וצהלתו על פניו, עד שנראה שלא חסר לו דבר. כך קידש את שם ה' בעולם וזכה שיתקיים בו הפסוק "אהללה ה' בחיי".

"בעלי נמצא בבית תל השומר מחלקת לב, הוא אינו במצב כל כך טוב..."

וודאי תרצו גם לדעת מה עלה בגורלי. ובכן, לאחר שזכיתי בזכות הרב הירשמן לטעום מעט ממתיקות התורה, ולהיווכח כיצד התורה מאירה ללומדיה, התחלתי ללמוד בישיבה בבני ברק, ולא זממן אף זכיתי להתחתן ולהקים משפחה על אדני התורה ב"ה.

המילה "תודה" היא המילה האחרונה ששמעתי מפיו של הרב הירשמן, ואכן ההודיה לה' היתה אבן דרך בחיינו. כשאני חושב ומעמיק בדברים, שנים אחר כך, אני מבין שלא רק שבזכות ההודיה לה' תמיד קרנו פניו, והאירו לכל סביבתו - אלא אף זכה הוא להודות לה' בצורה הראויה והמשובחת ביותר, שכן שמעתי בשם הגר"א פאס זצ"ל ש"י שאנו מקבלים טובותיו של הקב"ה בשמחה ובפנים מאירות, זהו השבח וההודאה הגדולים ביותר שאנו יכולים להשיב לו.

יהי רצון שנוכח אף אנו לעשות נחת רוח לבורא עולם ולהודות לו כל חיינו. יהיה פרסום זה לעילוי נשמתו.

עצמי מספר לו לפרטים על האופנוע שהתקלקל, על מחיר התיקון הגבוה, שנחת בדיוק עכשיו- כשעליי לשלם את חוב השכר דירה עבור שלושה חודשים.

"נ"ן" הוא השיב "אז אתה צריך הרבה הרבה להודות".

"להודות?" השבתי בפליאה, אולי הוא קצת מוזר הירשמן הזה, תמהתי לעצמי.

"כן, ממש כך, להודות". ואז הוא הסביר לי שבעצם יתכן שניצלתי מדברים הרבה יותר קשים ח"ו. וכמה עלי לומר תודה על כך שרק האופנוע שלי ניזוק. "ובכלל" הוא המשיך "אם תתחיל לומר תודה על כל הטוב בחייך ממש ברגע זה, לא תאמין למצוא כמה שאתה עשיר בעצם".

"עשיר? אני?" עכשיו היה זה תורי לחייך. באמת הוא הצליח לעודד אותי קצת, אני חייב להודות.

הוא הזמין אותי בכל עת שיש לי פנאי אחרי תשע בערב, לעלות לדירתו וללמוד יחד דברי חכמה על החיים. הייתי קצת נבוך מההזמנה. אחרי הכל, מעולם לא הכרתי מקרוב איש דתי שכמוהו, אך בליבי הסתקרנתי ושמחתי על כך מאוד.

ומאז, בכל עת שהזדמן - אם הרגשתי טרוד, או נדרשתי לעצה - הייתי עולה לדירתו. הוא היה מקבל אותי בפניו המאירות, מציע לי כוס תה או קפה, ויושב איתי ליד שולחן הגדול. וכך, לאחר ששאל לשלומי והקשיב לרחשי ליבי - היה פותח איזה ספר, ומטעים לי איזה "דבר תורה" מעודד ומשיב נפש. תמיד הייתי יוצא משם במצב משופר מזה שנכנסתי.

ואז זה קרה. פעם אחר פעם דפקתי על דלתו ולא היה שום מענה. גם בטלפון לא היתה תשובה. עד שלילה אחד הרבנית שלו ענתה וסיפרה לי בקול חלוש ומודאג: "בעלי נמצא בבית תל השומר מחלקת לב, הוא אינו במצב כל כך טוב", נדהמתי והצטערתי לשמוע.

בבוקר שלמחרת וויתרתי על יום עבודה, ומיהרתי לחפשו בבית החולים. כשהוא הבחין בי מתקרב לחדרו, הוא מיד התיישב על מיטתו כאילו חיכה רק לי. חיוכו התמידי גם כעת עלה ונמתח על פניו, אך מראהו לא היה מזהיר במיוחד. פניו חיוורות, גופו כה צנום, היה ניכר שכל תנועה דרשה ממנו מאמץ רב.

התיישבתי לידו בשתיקה. לא העזתי לפצות

ישנם אנשים שהם כמו עמודים של אור, מאירים לכל סביבתם, וזה לא תמיד משום שהם פועלים הרבה בדיבור או במעשיהם, אלא אפילו בדברים שנראים כביכול כקטנים ביותר, גדולה השפעתם לאין שיעור.

כזה היה הרב הירשמן ז"ל, השכן שלי מלמעלה, ומשום שכעת אנו בספירת העומר, זמן בו אנו חפצים להתחזק במידות בין אדם לחברו וכו', חשבתי שיהיה זה הזמן המתאים ביותר לפרסם את סיפורי זה.

אני זוכר את היום שפגשתי אותו לראשונה. לא הייתם מזהים אותי. היה לי אז "קוקו" וחולצת "טישרט" אדומה. זה היה בשבוע הראשון בו הגעתי לדירת החדשה בבניין הקטן ברמת גן.

החניתי את האופנוע שלי והתקרבתי לבניין. הוא פגש אותי בכניסה והביט בי בעיניו העמוקות, כשחיוך רחב נמתח על פניו.

"אנחנו מכירים?" פלטתי נבוך מעט מגילוי הידידות עם האדם הדתי הלא מוכר הזה.

הוא מיהר להושיט לי את ידו "הירשמן, יחיאל הירשמן, אני השכן שלך מלמעלה" הוא השיב כשחיוכו התרחב אף יותר כשאמר "נעים מאוד".

"ניר" השבתי בנימוס, על אף שממש לא חפצתי בהיכרות הזאת, "ניר צרפתי".

לא הבנתי אז מדוע חיך אלי כך, וגם לא הקדשתי לכך מחשבה יתירה. אך עם הזמן, החיוך הרחב הזה ליווה אותי בכל הזדמנות שהיינו נפגשים, אם זה במכולת או כשהייתי וצא מוקדם לעבודה, והוא היה חוזר מבית הכנסת וכיוצא ב.

בחודשים הראשונים היו אלו רק חיוכים, כביכול רק חיוכים "פשוטים", אך למדתי להבחין כי אינם כה פשוטים, היה בהם משהו לבבי ואמיתי. אמיתי מהסוג שלא הרבה רואים ופוגשים כאן בשכונה. אני חייב להודות שלעיתים מצאתי את עצמי יוצא מהבית, ותווה האם אפגוש את היהודי הזה. לא יודע להסביר אבל החיוך שלו פשוט עשה לי טוב.

ואז היתה שיחתנו הראשונה. זה היה ביום שהאופנוע שלי "שבק חיים". חזרתי ברגל מהמוסך, מוטרד מעל לראשי באלפי מחשבות. מרוב דאגות וטרדות לא הבטתי מימיני ומשמאלי.

ואז פגשתי אותו בחדר המדרגות. הוא כאילו קרא את מחשבותיי.

"מה מטריד אותך כל כך, ידידי?" הוא שאל בהתעניינות, בעוד חיוכו הידוע על שפתיו כמובן. אין לי מושג איך זה קרה, אך מצאתי את

קידוש במקום סעודה

שאלה: אדם הרוצה לקדש ולאכול פת יותר מאוחר, אלו מאכלים צריך לאכול סמוך לקידוש בשביל שיחשב לו קידוש במקום סעודה?

לחם יין ופירות:

כתוב בגמרא (פסחים קא.), אמר אביי, כי הוינא בי מר, כי הוה מקדש אמר לן, טעימו מידי דילמא אדאזליתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא ולא מקדש לכו בבית אכילה, ובקידושא דהכא לא נפקיתו, דאין קידוש אלא במקום סעודה. (אמר אביי, כשהיינו בביתו של רבי, כאשר היה מקדש אמר לנו, תטעמו משהו, שמא עד שתגיעו למארח שלכם יפול הנר ויכבה ולא מקדש לכם האורח שלכם בבית קודם שתאכלו. ואפילו אתם הולכים לישן בלא אכילה, בקידוש של כאן לא יצאתם ידי חובת קידוש, משום שאין קידוש אלא במקום סעודה).

וכתבו הגאונים, אין צריך שיגמור שם כל סעודתו, אלא אפילו אכל דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש, וגומר סעודתו במקום אחר ודוקא שאכל (כזית) לחם או שתה יין אבל אכל פירות לא. וכן פסק מרן רבינו יוסף קארו זיע"א בשלחן ערוך (סימן רעג סעיף ה).

נחלקו האחרונים לגבי שתיית היין, האם יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה במה ששותה רביעית מכוס הקידוש עצמו או שצריך לשתות עוד רביעית אחרת מלבד מה ששותה מכוס הקידוש. והביאו האחרונים שמשמע ממרן הבית יוסף שיוצא ידי חובה ברביעית ששותה מהקידוש עצמו, וכן הסכימו רוב האחרונים הספרדים ושכן דעת רבני ירושלים. ושכן המנהג. ובחזון עובדיה (עמ' קמ) כתב, שבקידוש של יום הדבר פשוט שיש להקל בזה, כיון שכן המנהג להקל, ויש צירוף דעת הראשונים שסוברים שמותר לטעום קודם הקידוש של יום. ורק בקידוש של לילה טוב להחמיר, מכל מקום במקום צורך יכול להקל.

מיץ ענבים לקידוש:

עוד נחלקו האחרונים האם כששותה מיץ ענבים לקידוש, נחשב לקידוש במקום סעודה, שיש אומרים שהוא כמו ענבים, שאינו סועה. ויש חולקים ואומרים כיון שיש לו תורת יין שיוצאים בו ידי חובת קידוש, והוא סועד קצת, אזי עדיין לא יצא מתורת יין. וכן פסק החזון עובדיה (עמ' קמא בהערה).

חמשת מיני דגן:

כתבו האחרונים, שמה שיוצא ידי חובה ביין מוכח שגם בחמשת מיני דגן יוצא לקידוש במקום סעודה, ושכן פשט המנהג. והוא הדין לתבשיל מחמשת מיני דגן שנלמד קל וחומר מיין שהרי נחשב קביעות סעודה שאוכל כשיעור להתחייב בסוכה. ושכן מוכח ממה שכתבו הגאונים "אבל פירות לא", משמע שחמשת מיני דגן יוצא בהם ידי חובה.

תמרים:

נחלקו האחרונים אם תמרים סועדים או רק מזינים. וכתב בחזון עובדיה (עמ' קמג), שתמרים הם בכלל פירות, והגאונים ובשלחן ערוך כתבו בסתם, "אבל פירות לא". ולכן הכריע שאין יוצאים בהם קידוש במקום סעודה.

אורז:

נחלקו האחרונים באדם שאכל אורז אם יוצא בזה ידי קידוש במקום סעודה, שיש אומרים שכיון שהאורז סועד ראוי לצאת בו קידוש במקום סעודה, והשוו דינו לחמשת מיני דגן, וגם למדו קל וחומר ממה שיין נחשב סעודה לענין זה. ובחזון עובדיה (שבת ח"ב עמ' קמא) כתב, שכיון שמכל מקום אין לאורז את החשיבות של חמשת מיני דגן שמברכים לאחריהם "על המחיה", ואם קובע סעודתו עליהם מברך ברכת המזון, מה שאין כן באורז שנשאר ברכתו "בורא נפשות רבות", וכן אין לו את החשיבות של יין שהוא משבעת המינים וגם סועד ומשמח, ולכן אין לו את החשיבות של קביעת סעודה גם לענין קידוש במקום סעודה.

להלכה, אדם שאוכל כזית לחם, או עוגה, או אטריות, תוך שבע וחצי דקות, יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה. וכן אדם ששותה רביעית יין יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה, ואפילו ששותה הרביעית מכוס הקידוש בלבד, ואין צריך לשתות עוד רביעית אחרת, מכל מקום בקידוש של הלילה טוב להחמיר לשתות עוד רביעית מלבד מה ששותה מכוס הקידוש. וגם ששותה רביעית ממיץ ענבים לקידוש, נחשב קידוש במקום סעודה. אבל פירות ותמרים או שאר משקים אינם נחשבים במקום סעודה. וכן אכילת אורז אינה נקראת סעודה.

ואם לא אכל פת אלא שאר המאכלים שיוצא בהם ידי חובת קידוש במקום סעודה, צריך לאחר מכן לאכול סעודה של פת, כדי לקיים מצות סעודת שבת.

חינוך ילדים הרב אהרן פרידמן

אין כללים ברורים

לא רק בסוגיית העונשים מצויים הכללים בתחום האפורה שאין בו הבדלים ברורים של שחור אפל לעומת לבן בוהק. רוב הענינים הנוגעים בחינוך, משתנים ממצב למצב ומילד לילד. די אם נציין את מכלול הנתונים שיש לקחת בחשבון כשעוסקים בחינוך, כדי להבין את המורכבות שבפניה ניצב כל איש חינוך המבקש להתוות דרך שתתאים לכל אחד: אופי הקהילה וסגנון החיים החברתיים, רמת החיים ודרך התנהלות הבית, רמת המשמעת בבית וטיב הקשר בין ההורים לילד. ועוד לא נגענו באופיים השונה של שני ההורים והילד, המעורבים בתהליך, או בגילו של הילד וסגנון התנהגותו בדרך כלל. שלא לדבר על בעיות יחודיות הצצות ועולות מעת לעת. וכשנזכור וניקה בחשבון, שבכל פרט ופרט ישנם כמה רמות והבדלים בין מקרה אחד למשנהו – יובן לנוכח, עד כמה אין הדברים נתונים לקביעת מסמרות פרטניים. כל אשר נוכל לעשות הוא, להתוות דרך כוללת שבה יוגדרו מספר כללים בסיסיים, שישמשו מבוא לבחינת הסוגיות החינוכיות בין אדם לעצמו ובין הורים יחידיו, וכל אחד ישקול את הדברים, יעבד אותם ויתאימם לצרכיו ולמצבו האישי והיחודי של כל אחד מהמעורבים.

ואם בכל הסוגיות בתורת החינוך משתנים הדברים, הרי שבסוגיית העונשים בחינוך, מסובכים הדברים שבעתיים. יש הטוענים, שאין מקום לעונשים ומכות בחינוך הילדים, כי רק אהבה יכולה לקרב ילד לערכים שאנו מבקשים להנחיל לו. מנגד, ישנם הטוענים בעקשנות, כי העונש הוא המרכיב הבסיסי בחינוך ורק באמצעותו ניתן לחנך ילדים. לדידם של הראשונים, נזקיו של העונש הם כה הרסניים עד שהורים יכולים "לאבד" את ילדם בכוח העונשים. ולשיטתם של האחרונים, רק הקשיחות בשיטת העונשים תלמד את הילד עד כמה נחושים ההורים בדעתם, עד שלא ינסה לחשוב על עשיית "קונצ'ים".

במבחן המציאות, שתי השיטות נועדו לכשלוך מוחץ! אלו שיחנכו את ילדיהם רק אהבה גלויה, עלולים לאבד את השפעתם על הילד, כשהגבולות שיציבו לא יהיו עמידים. ומה שברור, שילד ללא סייגים וללא גבולות – אינו ילד מחונך. לעומתם אלו שינסו לחנך את ילדיהם ביד קשה, עלולים לגלות עד מהרה כי גידלו ילדים מפוחדים חסרי בטחון עצמי וממורמרים על העולם כולו. כ"בונוס" נוסף, ההורה יתקבל כאויב. הבית יוכרז כשדה קרב, שעדיף להמלט ממנו ולשכוח מה שמלמדים בו. ילדים מוכים מפתחים רצון עז שלא להיות כמו הוריהם.

יש הטוענים ששיטת ה"חינוך באמצעות עונשים" היא היא "השיטה הותיקה" שהשתמשו בה בדור הקודם ובקהילות מפוארות שהעמידו דורות לתפארת.

לטענה זו אין שום ביסוס, מאחר ולא ניתן למצוא שום ספר ישן כחדש הממליץ על העונש כעל דרך חיים מחנכת.

אשר על כן, יעיל הרבה יותר לשלב בין השניים ולבחור בדרך האמצעית. שביל הזהב אינו מניח את העונשים לגמרי בצד, אלא מכיר ביעדים המוגבלים שניתן להשיג באמצעותם ועושה בהם שימוש מושכל. האיוון והנטייה להלך במרכז, חייבים להנחות אותנו לכשנשקול כל דבר על פי כללים די מוגדרים, שבאמצעותם ובעזרתם ניתן יהיה לאמץ בכל מקרה את הגישה הנכונה והרצויה.

אותו איוון מהווה נר לרגלנו, שלב אחר שלב, בבואנו להכיר את:

- מהות העונש
- השפעתו ותועלתו מול סיכוניו וחולשותיו
- הזמן הראוי והצורה בה נותנים עונש
- מה אומרים בשעה שמענישים
- איך מבטיחים שהמסר שביקשנו להעביר באמצעותו יובן כהלכה

רגע חושבים

הרב אליהו רוסתמי

מסלול לפניך

לידי נסיון ולא לידי בזיון, אנחנו מסתובבים חופשי בעולם וכל אחד עם העינים הגדולות שלו, כמה צריך שמירות!

"וייקץ יעקב משנתו ויאמר, אכן יש ה' במקום הזה, ואנכי לא ידעתי", אומר רבינו האר"י וייקץ יעקב משנתו, כל יהודי בעולם מגיע היום שמתעורר מהשינה שלו, ומתחיל להסתכל על החיים במשקפי התורה, יש שמתעורר בגיל שלושים ויש שמתעורר בגיל חמישים וששים, ותופס את הראש ואומר, מה עשיתי, איפה הייתי ששים שנה!

איך יצאתי מהמסלול של המלך, פיספסתי את החיים ואת הדרך הנכונה. וכשאדם מתעורר מהשינה ומתחזקת בו הבינה והדעה, אזי וייקץ משנתו ואומר אכן יש ה' בעולם, ועד עכשיו התעלמתי ממנו.

"אין כמוך באלקים ה', ואין כמעשיך", תראו לי עם בעולם שיחטוף 1500 טילים בשבוע וזה נגמר במספר קטן של נפגעים, בנינים התפרקו והאנשים יוצאים מהממ"ד, מכינים להם כוס תה, ולוקחים אותם לבית מלון! איזה ניסים ונפלאות אכן יש ה' במקום הזה, יש אלקים משגיח על עמו בהשגחה פרטית!

בקריאת שמע כתוב השמרו לכם פן יפתה לבבכם וכו' וחרה אף ה' (חסד), למה כתוב שם הויה ולא אלקים, אלא אומר בורא עולם גם כשאני כועס עליך זה ברחמים, כי אם אכעס עליך בדין לא היה נשאר ממך מאומה!

ה' זן את העולם כולו בתן בחסד ברווח וברחמים רבים. זה שאני פותח את המקרר בבית ויש אוכל זה חסד, כי אם היה בדין לא מגיע לנו כלום, וספק אם מגיע לנו מקרר בבית. אלא כל מה שיש לנו זה רחמים וחסד.

הרב אליהו רוסתמי מרצה באתרנו
להרצאות נוספות בקרו באתר 'שיבת אור דוד'

"והנה ה' נצב עליו" וכו' במדרש כתוב שאין שה' ירד ונצב על יד יעקב, המלאכים ברחו משם. משל לבן מלך שהיה ישן ובאו על ידו זבובים כשבא המלך ברחו הזבובים. המדרש קורא למלאכים זבובים ביחס ליעקב אבינו! וכתוב בזוהר הקדוש שבכל דור ה' מחפש צדיקים שהמוח שלהם טהור והחושים שלהם טהורים כדי שיהיו מוכנים לשכינה.

ה' מחפש בעולם מי יכול להיות המרכבה שלי, אבל כדי להיות המרכבה צריך להיות נקי בכל החושים!

"אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק" וכו', וכתב רש"י "אף על פי שלא מצאנו במקרא שייחד הקדוש ברוך הוא שמו על הצדיקים בחייהם, (ויצחק עדיין היה בחיים) לכתוב אלקי פלוני, משום שנאמר הן בקדושו לא יאמין, אבל כאן ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו", הקדוש ברוך הוא לא מאמין בשום צדיק שהוא חי... למה?

כי היצור הזה שנקרא אדם מועד "להחלקות", כל אדם יכול להתקלקל, ולכן אמרו אל תאמין בעצמך עד יום מותך, "רק לקדושים אשר בארץ המה" אומר אלקים כשאני אראה אותך בבית העלמין בתוך האדמה ומצבה עליך, אז אני אגיד שאתה קדוש!

אבל כשאתה חי אתה מסוגל להחליק באמצע המסלול, אני את השם שלי לא שם על בני אדם חיים! אז איך ייחד ה' שמו על יצחק בחייו, "אני ה' אלקי יצחק", אומר רש"י משום שיצחק היה עיוור, וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו!

מכאן נלמד כמה אנחנו צריכים להיזהר שהרי לנו יש עינים ואנחנו לא כלואים בבית, כולנו בסכנה, וצריך להתפלל יום יום לבורא עולם, אל תביאנו

יש ערב אחד בשבוע שאסור לכם לפספס

הצטרפו לאלפי צופים המגיעים מכל קצוות הארץ והתחברו לנקודות החשובות ביותר בחייכם
שיעור המוסר הגדול בתבל

מפי הקול חוצב הלהבות

הרה"ג דניאל זר שליט"א

רב מקדים הרב יורם סרי שליט"א אב"ד מודיעין עלית בשעה 21:15

בכל יום רביעי בשעה 22:00
ישיבת אור דוד רח' המכבים 108 בני ברק